

INTERNET CONSULTATIE

Den Haag, 6 april 2011

Betreft: reactie internetconsultatie centrale eindtoets

Geachte heer/mevrouw,

Kindgericht onderwijs en een breed curriculum staan onder druk door een te eenzijdige focus op een deel van de taal- en rekenresultaten. Aandacht voor een evenwichtige persoonlijke ontwikkeling van kinderen, creativiteit en talentontwikkeling raakt op de achtergrond. Samen met de andere traditioneel vernieuwende onderwijsrichtingen maakt Netwerk SOVO op allerlei wijzen de overheid duidelijk dat de ingeslagen weg leidt tot meer opbrengsten op onderdelen, maar tegelijkertijd het totaalaanbod verarmt.

Netwerk SOVO onderschrijft het belang van kwalitatief goed taal- en rekenonderwijs. Niettemin willen de partners binnen het netwerk de wet volgen en kinderen een brede vorming bieden, zoals ook in de kerndoelen naar voren komt. Scholen zijn vrij in *hoe* ze deze doelen bereiken.

Een verplichte centrale eindtoets biedt slecht een foto van taal en rekenen op één moment; is die foto onscherp dan zal de film met daarop alle mogelijkheden van een kind nooit meer worden teruggedraaid. Netwerk SOVO is het daarom niet eens met het wetsvoorstel alle leerlingen in groep 8 van de basisschool een landelijke eindtoets voor taal en rekenen te laten maken. Nog los van het feit dat wereldoriëntatie een plek zou moeten hebben in de toets. Energie van onderwijspersoneel is niet onuitputtelijk. Zij richten zich uiteindelijk op datgene waar verantwoording over moet worden afgelegd. Het verkrijgen van het complete beeld van de mogelijkheden van een kind zal naar de achtergrond worden gedrongen. Een leerkracht wordt op deze manier in zijn professionele vakuitoefening in zijn hemd gezet.

Uniforme toetsen zijn geen oplossingen voor het verhogen van opbrengsten. Dat zal eerder leiden tot het oefenen van leerstof op deelgebieden (*teaching to the test*). In Amerika is de vergaande toetscultuur in het onderwijs uitgelopen op een fiasco. En het succesvolle onderwijssysteem in Finland kent opmerkelijk genoeg geen cito-achtige eindtoetsen. Daar moet lering uit getrokken worden!

We hebben in Nederland al normen voor wat een kind moet kennen en kunnen aan het eind van de basisschool. Een verplichte eindtoets is ook onnodig, omdat met behulp van de wettelijk vastgestelde referentieniveau's de normen waar leerlingen aan moeten voldoen, al in kaart worden gebracht.

Help scholen juist om opbrengsten over de volle breedte van hun curriculum in kaart te brengen en toegespitst op de individuele ontwikkelingsdoelen van het kind. Verantwoording zou bijvoorbeeld kunnen met een leerlingonderwijssysteem.

Het verplicht stellen van één centrale uniforme eindtoets is bovendien in tegenspraak met het voorstel alle scholen te verplichten te werken met een zelf te kiezen leerlingvolgsysteem. Het verplicht werken met een leerlingvolgsysteem als zodanig is overigens akkoord, mits van bovenaf slechts de kaders worden vastgesteld waaraan een dergelijk systeem moet voldoen. De scholen moeten de vrijheid behouden op basis van hun eigen onderwijsinvulling een keuze te maken. Hierbij moet worden opgemerkt dat het werken met een leerlingvolgsysteem een compleet beeld geeft van de mogelijkheden van een leerling en een eindtoets daarmee overbodig maakt.

Er is nog een reden waarom het onverstandig is uniforme toetsen in te voeren. Leren is een discontinu proces. Leerprocessen kunnen versnellen of vertragen en zelfs voor een periode stagneren. Ook een periode van terugval is mogelijk, opgevolgd door een periode van vooruitgang. Leren verloopt dus niet gelijkmatig door de tijd heen. Bovendien is het afhankelijk van vele variabelen die niet of zeer moeilijk te beïnvloeden zijn. Bijvoorbeeld fysiologische, psychologische en omgevingsfactoren.

Uiteenlopende talenten moeten in de volle breedte kunnen worden benut. Dat komt onder druk te staan door scholen steeds af te rekenen op meetbare korte-termijn resultaten en het accent te leggen op 'cognitieve vakken'. Creatieve jonge mensen met een ondernemende attitude zijn bijvoorbeeld van onschatbare waarde voor onze maatschappij en economie. Scholen moeten daarom de mogelijkheid hebben om een leeromgeving te creëren waarin ontwikkeling en vorming van het kind volop tot zijn recht komt.

Ten slotte wordt hier nog gewezen op het Europees beleid rond 'een leven lang leren'. De Europese Raad van Lissabon concludeerde in maart 2000 dat kennis en vaardigheden van Europese burgers van cruciaal belang is voor de kenniseconomie. Op 18 december 2006 beveelt het Europees Parlement en de Raad een achttal sleutelcompetenties aan voor een leven lang leren. De sleutelcompetenties zijn volgens 'Europa' allemaal belangrijk omdat ze kunnen bijdragen tot een succesvol leven in de kennismaatschappij.

Het gaat om de volgende competenties:

1. Communicatie in de moedertaal
2. Communicatie in vreemde talen
3. Wiskundige competentie en basis competenties op het gebied van exacte wetenschappen en technologie.
4. Digitale competentie
5. Leercompetentie (leren leren)
6. Sociale en burgerschapscompetentie
7. Ontwikkeling van initiatief en ondernemerszin (ideeën in daden omzetten)
8. Cultureel bewustzijn en culturele expertise.

De laatste vijf competenties komen dicht in de buurt van 'een brede vorming van het kind', zoals Netwerk SOVO deze voorstaat. In bijna alle competenties komen aspecten als: kritisch denken, creativiteit, initiatief, probleemoplossing, risicobeoordeling en het nemen van beslissing terug. Dit zijn vaardigheden en attitudes die het traditioneel vernieuwingsonderwijs kinderen bijbrengt. Voor een goede positie in de kenniseconomie is meer nodig dan alleen goede opbrengsten op taal en rekenen!

Met vriendelijke groet,

J. Smolenaars
W. Wagenaar

Netwerk SOVO
Bezuidenhoutseweg 253
2594 AM Den Haag
T 070-3315283
info@vernieuwingsonderwijs.nl
www.netwerksovo.nl